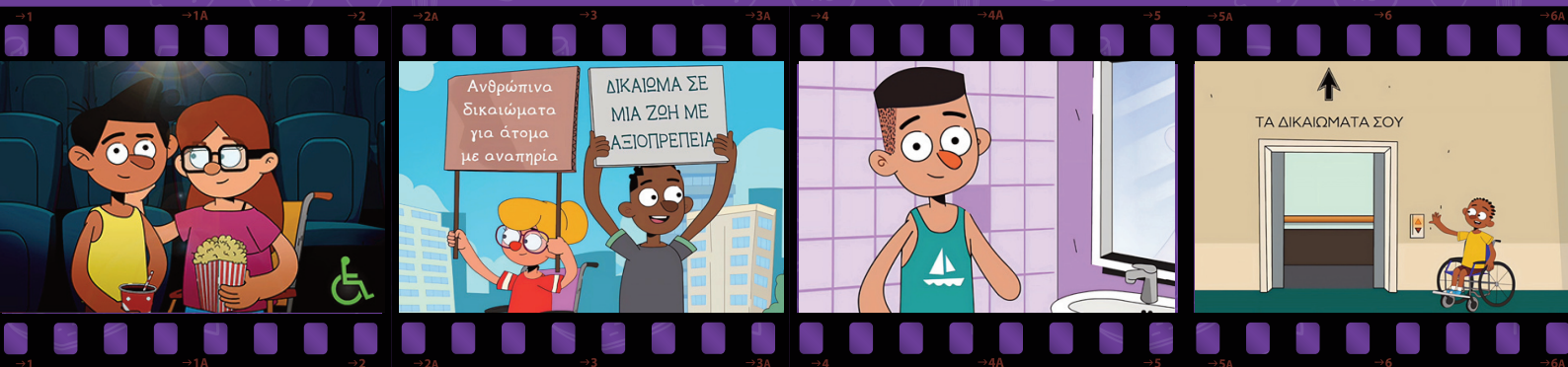

amaze

Σεξουαλική Εκπαίδευση

Τα σεξουαλικά και
αναπαγωγικά δικαιώματα
νεαρών ατόμων με αναπηρία

Για την έκδοση στα ελληνικά

amaze

Advocates
for Youth
Rights. Respect. Responsibility.

ΩΣ
ΑΙΔΩ
σεξουαλική εκπαίδευση
για όλες τις ηλικίες

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Δίκτυο
για τα δικαιώματα
του παιδιού
network
for children's
rights

Τα σχέδια μαθημάτων του AMAZE
για εκπαιδευτικούς αναπτύσσονται
με την υποστήριξη του
Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ).

ΙΣΝ / SNF

ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
STAVROS NIARCHOS FOUNDATION

Ηλικιακή ομάδα: 9-12

Διάρκεια 45'

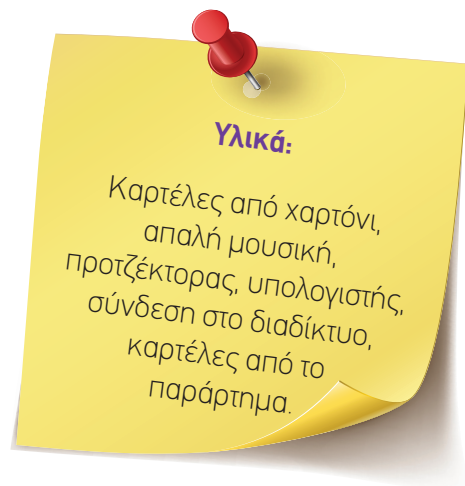
ΣΤΟΧΟΙ (προσαρμογή από τον Διεθνή Τεχνικό Οδηγό για τη Σεξουαλική Εκπαίδευση UNESCO 2018, 6.4 Εικόνα σώματος)

Σκεπτικό και βασική ιδέα:

Η τυπική ή μη τυπική ανάπτυξη του ατόμου δεν καθορίζει την αξία του ως άνθρωπο

Οι μαθητές/-τριες θα μπορούν να:

- Εξηγούν ότι η εξωτερική εμφάνιση και η τυπική ανάπτυξη των ατόμων διαφέρουν (γνώση).
- Αναγνωρίζουν ότι η εξωτερική εμφάνιση και η τυπική ανάπτυξη του ατόμου δεν καθορίζει την αξία του ως άνθρωπο (στάση).
- Κατανοούν ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν τις ίδιες ανάγκες για πληροφόρηση σχετικά με το σώμα τους και τις διαπροσωπικές σχέσεις, τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία (γνώση).
- Αναλογιστούν ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με το σώμα τους, τις διαπροσωπικές σχέσεις και την πρόσβαση στην πληροφορία για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική τους υγεία (δεξιότητα).

Εισαγωγή: Το μονοπάτι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (5')

Οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν ορισμένα από τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα ¹.

Γράφουν τα δικαιώματα χωριστά σε καρτέλες που είναι κομμένες σε σχήμα ακανόνιστο, σα φυσικές πέτρες. Τοποθετούν τις καρτέλες ανάποδα στο πάτωμα ώστε να σχηματίζεται ένας διάδρομος σα μονοπάτι.

Ζητούν από τα παιδιά να προχωρήσουν στο μονοπάτι που έχει σχηματιστεί, το οποίο ονομάζουν «το

μονοπάτι των δικαιωμάτων», σα να κάνουν περίπατο. Θα μπορούσαν να έχουν βάλει και κάποια απαλή μουσική κατά τη διάρκεια που τα παιδιά περπατούν.

Αφού τα παιδιά περπατήσουν για λίγο, σταματάει η μουσική και τα παιδιά σε ζευγάρια, αναποδογυρίζουν μία-μία τις «πέτρες» και διαβάζουν το δικαίωμα που αναγράφεται. Έπειτα, αφήνουν τις καρτέλες στο πάτωμα, όπου τις βρήκαν, γυρισμένες από τη γραμμένη πλευρά.

Ακολουθεί μια μικρή συζήτηση ώστε τα παιδιά να καταλάβουν ότι *έχουμε δικαιώματα επειδή είμαστε άνθρωποι*.

¹ Βλν για παράδειγμα ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016P/TXT>

Άνθρωποι ίδιοι και διαφορετικοί (5')

Οι εκπαιδευτικοί προβάλλουν στον πίνακα τη φωτογραφία της σχολικής τάξης (βλ. Παράρτημα). Δίνεται η οδηγία στα παιδιά να κοιτάξουν τη φωτογραφία και να παρατηρήσουν διάφορα σωματικά στοιχεία που είναι διαφορετικά στα παιδιά. Για παράδειγμα, *κάποιο παιδί είναι πιο ψηλό, έχει πιο κοντά μαλλιά, φοράει γυαλιά ή σιδεράκια, έχει δέρμα πιο ανοιχτό ή σκούρο, κλπ.*

Οι εκπαιδευτικοί βοηθούν τα παιδιά να καταλάβουν ότι τα σώματά μας είναι διαφορετικά και αυτό είναι στοιχείο της ανθρώπινης ύπαρξης.

Βίντεο (5')

Η/Ο εκπαιδευτικός λέει στα παιδιά ότι θα παρακολουθήσουν ένα βίντεο όπου παρουσιάζονται διάφορα παιδιά και κάποια από αυτά έχουν μια μορφή αναπηρίας. Ορίζουμε με απλά λόγια την έννοια της αναπηρίας εάν χρειάζεται² και παρακολουθούν το βίντεο.

Χαιρετώ σας (10')

Ο/Η εκπαιδευτικός ζητάει από τα παιδιά να θυμηθούν τις διάφορες μορφές αναπηρίας που παρουσιάστηκαν στο βίντεο. Μπορεί να χρησιμοποιήσει τα παραδείγματα του βίντεο αλλά και άλλα, που σκέφτηκαν τα παιδιά. Γίνεται η διάκριση ανάμεσα σε ορατές και μη-ορατές αναπηρίες και ζητάει από τα παιδιά παραδείγματα, από το βίντεο ή άλλα που γνωρίζουν.

Μετά τη συζήτηση και αφού έχουν ακουστεί πολλά παραδείγματα, τα παιδιά παίζουν το ακόλουθο παιχνίδι. Γράφουν στην παλάμη τους μια μορφή αναπηρίας. Για παράδειγμα, άτομο με... απώλεια όρασης, απώλεια ακοής, κινητικές δυσκολίες, στο φάσμα, με δυσλεξία, νοητική στέρση, κλπ. Οι εκπαιδευτικοί την ώρα που τα παιδιά σκέφτονται, τα βοηθούν και τα ενθαρρύνουν να χρησιμοποιήσουν σωστούς όρους. Επίσης, βεβαιώνονται ότι κάποια

παιδιά θα αναφέρουν και «μη-ορατές» αναπηρίες. Αφού έχουν γράψει όλα τα παιδιά κάτι στο χέρι τους (κάποιες αναπηρίες μπορεί να επαναλαμβάνονται), σηκώνονται και περπατούν ξανά στο μονοπάτι των δικαιωμάτων.

Όπως περπατούν ανάμεσα στις καρτέλες θα βρίσκουν άλλα παιδιά και θα τα χαιρετούν. Αν ένα παιδί έχει γράψει μια ορατή αναπηρία, θα χαιρετά με το χέρι ανοικτό. Αν έχει γράψει μια μη-ορατή αναπηρία, θα χαιρετά με το χέρι κλειστό (γροθιά). Αφού περπατήσουν έτσι για λίγο, τα παιδιά σταματούν στη θέση που είναι. Οι εκπαιδευτικοί εξηγούν στα παιδιά ότι όπως είδαν και στο βίντεο, κάποια άτομα μπορεί να δηλώνουν την αναπηρία τους και κάποια όχι. Λένε ότι το παιχνίδι θα συνεχιστεί με τον ίδιο τρόπο. Ζητούν από τα παιδιά να περπατήσουν *ξανά το μονοπάτι έχοντας το δικαίωμα να δηλώσουν ή όχι την αναπηρία τους.*

² Το ελληνικό κράτος ορίζει ως «Άτομα με Αναπηρίες» τα άτομα με μακροχρόνιες σωματικές, ψυχικές, διανοητικές ή αισθητηριακές δυσχέρειες, οι οποίες σε αλληλεπίδραση με διάφορα εμπόδια, ιδίως θεσμικά, περιβαλλοντικά ή εμπόδια κοινωνικής συμπεριφοράς, δύνανται να παρεμποδίσουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή των ατόμων αυτών στην κοινωνία σε ίση βάση με τους άλλους.

Τι θα ήθελε να μάθει το έφηβο άτομο... (15')

Οι εκπαιδευτικοί χωρίζουν την τάξη σε τέσσερις ομάδες και δίνουν στην κάθε ομάδα μία από τις εικόνες του βίντεο (βλ. Παράρτημα).

Γράφουν στον πίνακα,

Τι θα ήθελε να μάθει ..... και από κάτω σε λίστα:

- για το σώμα
- για την αναπαραγωγή
- για τις διαπροσωπικές / ρομαντικές σχέσεις

Ζητούν από τα παιδιά να συζητήσουν στην ομάδα τους για το άτομο της εικόνας. Πρώτα θα του δώσουν ένα όνομα και στη συνέχεια θα σκεφτούν τι θα ήθελε να μάθει αυτό το άτομο για τα τρία θέματα.

Τα παιδιά καταγράφουν τις ερωτήσεις τους σε ένα πρόχειρο χαρτί. Με τη σειρά παρουσιάζουν αυτά που έγραψαν, ενώ οι εκπαιδευτικοί τα σημειώνουν στον πίνακα. Είναι πολύ πιθανό να υπάρχουν κοινές «απορίες» στις ομάδες και αυτό το επισημαίνουν οι εκπαιδευτικοί.

Επίτροπος ειδικών εφηβικών δικαιωμάτων (5')

Με βάση τις σημειώσεις του πίνακα, οι εκπαιδευτικοί συζητούν με τα παιδιά και τα βοηθούν να καταλάβουν ότι η ανάγκη για γνώση και εκπαίδευση σε μια πολιτισμένη κοινωνία που σέβεται και αποδέχεται όλους τους ανθρώπους, είναι ταυτόχρονα δικαίωμα.

Επίσης επισημαίνουν ότι παρότι τα παιδιά στις εικόνες είναι άτομα με αναπηρίες, οι περισσότερες ανάγκες τους είναι ίδιες με τα άτομα χωρίς αναπηρίες. Στη συνέχεια, εξηγούν στα παιδιά ότι θα γίνουν *επίτροποι των ειδικών, εφηβικών δικαιωμάτων* για να προστατεύσουν με αυτόν τον τρόπο τις ανάγκες

τους. Μοιράζουν σε κάθε ομάδα δύο νέες κενές καρτέλες, κομμένες κι αυτές ακανόνιστα σαν πέτρες. Ζητούν από τα παιδιά της κάθε ομάδας να διαλέξουν από τον πίνακα δύο φράσεις και να γράψουν από μία σε κάθε καρτέλα.

Αφού συμπληρώσει η κάθε ομάδα τις δύο καρτέλες, η/ο εκπαιδευτικός ζητάει από τα παιδιά να προσθέσουμε τις δικές τους «πέτρες» στο μονοπάτι των δικαιωμάτων.

Τα παιδιά σηκώνονται τοποθετούν τις νέες καρτέλες στο μονοπάτι λέγοντας τη φράση, που έχουν γράψει οι εκπαιδευτικοί στον πίνακα, «είτε έτσι, είτε αλλιώς, έχω δικαίωμα να...» συμπληρώνοντας με αυτό που έγραψαν.

Εργασία για το σπίτι

Τα παιδιά αναζητούν στο διαδίκτυο τα διεθνή σύμβολα για τις αναπηρίες και φτιάχνουν με αυτά μια συλλογική αφίσα για την τάξη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σχολική τάξη³

³ Η φωτογραφία δημοσιεύεται με άδεια από το Freepic.

Τι θα ήθελε να μάθει το έφηβο άτομο

Διάβασε περισσότερα
 Δόκιμοι Όροι Σχετικοί με την Αναπηρία, <https://access.uoa.gr/terminology/>

ΟΧΙ...

...ΑΛΛΑ...

άτομο με ειδικές ανάγκες / άτομο με ειδικές ικανότητες / ήρωες της ζωής
ή
ανίκανος/κουτσός/ ανάπηρος
για να αναφερθούμε σε άτομα που κατά την κρίση μας δρουν απογοητευτικά ή εκνευριστικά, ούτε καν χάριν αστειεύσμού

άτομο με αναπηρία / ανάπηρο άτομο

κανονικός / υγιής / αρτιμελής

άτομα χωρίς αναπηρία / μη ανάπηρα άτομα / άτομα χωρίς ορατή αναπηρία

υποφέρει από <την τάδε πάθηση >

έχει < την τάδε πάθηση >

λέξεις που τελειώνουν σε "-ικός" (π.χ. δυσλεκτικός)
στραβός / τυφλός /
άτομα με προβλήματα όρασης

"άτομο με ..." (π.χ. άτομο με δυσλεξία)

κωφάλαλος /
άτομα με προβλήματα ακοής

άτομο με τύφλωση
(για τον άνθρωπο που έχει πλήρη απώλεια όρασης)

άτομο με νομική τύφλωση
(για τον άνθρωπο, που ακόμη και με τη χρήση διορθωτικών φακών έχει οπτική οξύτητα μικρότερη του 1/20 της φυσιολογικής)

άτομο με μειωμένη όραση/άτομο με μερική απώλεια όρασης
(για τον άνθρωπο, που ακόμη και με τη χρήση διορθωτικών φακών έχει οπτική οξύτητα μεταξύ του 1/20 και του 1/10 της φυσιολογικής)

άτομο με κώφωση (για ολική κώφωση)

άτομο με βαρηκοΐα (για μερική κώφωση)

καροτσάκι /
καθηλωμένος στο καροτσάκι

τροχοκάθισμα / αναπηρικό αμαξίδιο
(Το αναπηρικό αμαξίδιο είναι μέσο κινητικότητας, ελευθερίας και ανεξαρτησίας)

άτομα με αναπηρία/

σχιζοφρενής/ τρελός /
ηλίθιος / καθυστερημένος

δυσκολίες ψυχικής υγείας / άτομα με ψυχική αναπηρία

Σημείωση: Ο όρος "ασθενής" μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε ένα ιατρικό περιβάλλον, αλλά δεν είναι όλες οι αναπηρίες ασθένειες.